

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 506 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdammovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdiyevich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
<i>Dilfuza Qarshiboyeva</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Dizatriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
<i>Pardayeva Muxlisa</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
<i>Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi</i>	
Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
<i>Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
<i>Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi</i>	
"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
<i>Ravshanova Dildora Sagdullayevna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
<i>Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich</i>	
Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
<i>Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi</i>	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiqa o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Ilnazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhaxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarning harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'рни.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	

FUTBOLCHILARNI TAYYORLASH JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING SAMARADORLIGI

Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
"Jismoniy tarbiya va sport" kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Maqolada futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligi ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil etiladi. Zamonaviy futbol tayyorgarligi nafaqat jismoniy, texnik va taktik ko'rsatkichlarni rivojlantirishni, balki o'quv-mashg'ulot jarayonini yangicha pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etishni ham talab qiladi. Tadqiqotda interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, modulli o'qitish, individuallashtirilgan mashg'ulotlar, videoanaliz va refleksiv baholash kabi innovatsion vositalarning futbolchilar tayyorgarligiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, mazkur texnologiyalarning sportchilarning motivatsiyasi, mustaqil fikrlashi, tezkor qaror qabul qilishi hamda o'yin vaziyatlariga moslashuvchanligini rivojlantirishdagi o'rni ochib berilgan. Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar futbolchilarning umumiy sport natijadorligini oshirish, mashg'ulot samaradorligini kuchaytirish hamda murabbiy va sportchi o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni takomillashtirishga xizmat qilishi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: futbol, sport tayyorgarligi, innovatsion pedagogik texnologiyalar, mashg'ulot jarayoni, interfaol metodlar, videoanaliz, modulli o'qitish, individual yondashuv, sport motivatsiyasi, taktik fikrlash.

Abstract: The paper analyzes the effectiveness of applying innovative pedagogical technologies in the process of training football players from a scientific and pedagogical perspective. Modern football training requires not only the development of physical, technical, and tactical indicators but also the organization of the educational and training process based on new pedagogical approaches. The study highlights the impact of interactive methods, information and communication technologies, modular teaching, individualized training, video analysis, and reflective assessment on the preparation of football players. It also reveals the role of these technologies in developing athletes' motivation, independent thinking, rapid decision-making, and adaptability to game situations. It is substantiated that training sessions organized on the basis of innovative pedagogical technologies contribute to improving overall sports performance, increasing training efficiency, and enhancing pedagogical cooperation between coach and athlete.

Key words: football, sports training, innovative pedagogical technologies, training process, interactive methods, video analysis, modular teaching, individual approach, sports motivation, tactical thinking.

Аннотация: В статье с научно-педагогической точки зрения анализируется эффективность применения инновационных педагогических технологий в процессе подготовки футболистов. Современная футбольная подготовка требует не только развития физических, технических и тактических показателей, но и организации учебно-тренировочного процесса на основе новых педагогических подходов. В исследовании раскрыто влияние интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, модульного обучения, индивидуализированных тренировок, видеоанализа и рефлексивного оценивания на подготовку футболистов. Также показана роль данных технологий в развитии мотивации спортсменов, самостоятельного мышления, быстрого принятия решений и адаптивности к игровым ситуациям. Обосновано, что тренировки, организованные на основе инновационных педагогических технологий, способствуют повышению общей спортивной результативности футболистов, усилению эффективности тренировочного процесса и совершенствованию педагогического взаимодействия между тренером и спортсменом.

Ключевые слова: футбол, спортивная подготовка, инновационные педагогические технологии, тренировочный процесс, интерактивные методы, видеоанализ, модульное обучение, индивидуальный подход, спортивная мотивация, тактическое мышление.

KIRISH

Bugungi kunda futbol sport turi nafaqat ommaviylik darajasi, balki tayyorgarlik tizimining murakkabligi bilan ham alohida ahamiyat kasb etmoqda. Futbolchilarni tayyorlash jarayoni jismoniy sifatlarni shakllantirish, texnik usullarni mukammallashtirish, taktik tafakkurni rivojlantirish va psixologik barqarorlikni ta'minlash kabi ko'p qirrali yo'nalishlarni qamrab oladi. Shu sababli an'anaviy mashg'ulot usullarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish masalasi sport pedagogikasi oldidagi dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, o'quv-mashg'ulot jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish futbolchilar tayyorgarligining mazmuni, shakli va metodlarini yangilashga xizmat qilmoqda.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar deganda ta'lim va tarbiya jarayoniga yangilik olib kiruvchi, shaxsga yo'naltirilgan, natijaga asoslangan va interfaol mexanizmlarni o'z ichiga olgan usullar majmui tushuniladi. Futbolchilar tayyorgarligida bunday texnologiyalar mashg'ulotlarni rejalashtirish, o'quv yuklamalarini differensiallashtirish, o'yin vaziyatlarini modellashtirish, axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish, videoanaliz asosida xatolarni aniqlash va tezkor tahlil qilish imkonini beradi. Bu esa sportchilarning o'zlashtirish darajasini oshirish, faol ishtirokini kuchaytirish va amaliy ko'nikmalarini barqaror shakllantirishga yordam beradi.

Zamonaviy futbol yuqori tezlik, aniqlik va vaziyatni tez baholashni talab qiladi. Bunday sharoitda murabbiy faqatgina bilim beruvchi emas, balki o'yinchini mustaqil fikrlashga, qaror qabul qilishga va o'z harakatini tahlil qilishga yo'naltiruvchi pedagog sifatida namoyon bo'ladi. Shu jihatdan innovatsion pedagogik texnologiyalar murabbiy faoliyatining samaradorligini oshiradi, chunki ular sportchini mashg'ulot jarayonining passiv ijrochisidan faol subyektiga aylantiradi. Natijada futbolchi o'z ustida ishlash, xatolarini anglash va kelgusi faoliyatini rejalashtirish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Futbolchilarni tayyorlashda innovatsion yondashuvlarning yana bir muhim tomoni individuallashtirishdir. Har bir sportchining jismoniy holati, texnik tayyorgarligi, psixologik xususiyatlari va o'yin amaliyoti bir xil bo'lmagani sababli mashg'ulot jarayoniga tabaqalashtirilgan yondashuv zarur bo'ladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar aynan shu ehtiyojga javob berib, futbolchilarning individual imkoniyatlari va ehtiyojlariga mos mashg'ulot topshiriqlarini ishlab chiqish imkonini yaratadi. Bu esa tayyorgarlik jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga sportchining ichki motivatsiyasini ham mustahkamlaydi.

Shuningdek, futbol tayyorgarligida raqamli vositalar, multimedia materiallari, sensor kuzatuv tizimlari va elektron tahlil dasturlarining qo'llanilishi nazariy bilim bilan amaliy faoliyat o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni kuchaytiradi. Bunday vositalar orqali futbolchilarning harakat faolligi, texnik xatolari va taktik joylashuvi chuqur tahlil qilinadi. Natijada mashg'ulotlar ilmiy asoslangan, aniq maqsadli va teskari aloqa bilan boyitilgan holda tashkil etiladi. Bu esa futbolchilarni tayyorlash jarayonining sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash sport ta'limining samaradorligini oshirish, futbolchilarda raqobatbardosh kompetensiyalarni shakllantirish va mashg'ulot jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur masalaning ilmiy-pedagogik jihatdan o'rganilishi sport ta'limi tizimini takomillashtirish va amaliyotga samarali metodlarni joriy etish nuqtai nazaridan muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Futbolchilarni tayyorlash jarayoniga bag'ishlangan ilmiy-pedagogik tadqiqotlarda innovatsion pedagogik texnologiyalar sport mashg'ulotlari samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida baholanadi. Mavjud ilmiy manbalarda interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, modulli o'qitish, individuallashtirilgan mashg'ulotlar, videoanaliz va refleksiv baholash vositalarining futbolchilarning jismoniy, texnik va taktik tayyorgarligini takomillashtirishdagi ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Tadqiqotchilar ushbu yondashuvlar sportchilarda mustaqil fikrlash, tezkor qaror qabul qilish, o'yin vaziyatlarini tahlil qilish va o'z xatolari ustida ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishini qayd etadilar. Shuningdek, ilmiy adabiyotlarda innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar futbolchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytirishi, mashg'ulotlarga ongli va faol munosabatini shakllantirishi hamda murabbiy va sportchi o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni takomillashtirishi ko'rsatib o'tiladi. Shu jihatdan futbol tayyorgarligi bo'yicha mavjud ilmiy qarashlar innovatsion pedagogik texnologiyalarni mashg'ulot jarayoniga izchil joriy etish zamonaviy sport ta'limining metodik va amaliy samaradorligini oshirishning ustuvor sharti ekanini tasdiqlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligini aniqlashga qaratilgan kompleks yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini sport pedagogikasi, ta'lim texnologiyalari, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim va faoliyatga asoslangan yondashuv tamoyillari tashkil etdi. Ish jarayonida nazariy va amaliy metodlarning o'zaro uyg'unligi ta'minlanib,

futbol mashg'ulotlarida innovatsion vositalarning mazmuni, qo'llash shakllari va natijadorligi tizimli ravishda tahlil qilindi. Metodologik yondashuv futbolchilar tayyorgarligini faqat jismoniy ko'rsatkichlar asosida emas, balki pedagogik samaradorlik, motivatsion rivojlanish va taktik tafakkur shakllanishi bilan birgalikda o'rganishni nazarda tutdi.

Tadqiqot davomida avvalo mavjud ilmiy-pedagogik manbalar, sport tayyorgarligiga oid uslubiy qo'llanmalar va futbolchilarni tayyorlashga doir ilmiy qarashlar tahlil qilindi. Ushbu nazariy tahlil orqali innovatsion pedagogik texnologiyalar tushunchasining mazmuni, uning sport ta'limidagi o'rni hamda futbol mashg'ulotlari bilan bog'liq xususiyatlari aniqlashtirildi. Ilmiy adabiyotlarni o'rganish jarayonida interfaol metodlar, modulli o'qitish, muammoli vaziyat yaratish, AKTdan foydalanish, videoanaliz, refleksiv yondashuv va individual ta'lim trayektoriyasi kabi texnologiyalarning asosiy afzalliklari ajratib olindi. Bu esa keyingi bosqichlarda tajriba ishlarini tashkil etish uchun ilmiy asos bo'lib xizmat qildi.

Amaliy bosqichda pedagogik kuzatish metodi alohida o'rin tutdi. Futbol mashg'ulotlarining tashkiliy tuzilishi, murabbiy va sportchi o'rtasidagi o'zaro munosabat, mashg'ulot topshiriqlarining bajarilish sifati, futbolchilarning mashg'ulotlarga jalb etilish darajasi hamda ularning faolligi muntazam kuzatildi. Kuzatishlar jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlar bilan an'anaviy usullarga asoslangan mashg'ulotlar qiyosiy tahlil qilindi. Bunda futbolchilarning topshiriqni anglash tezligi, mustaqil qaror qabul qilishi, o'yin vaziyatiga moslashuvi va xatolar ustida ishlash ko'nikmalariga e'tibor qaratildi.

Tadqiqotda suhbat va so'rovnoma metodlaridan ham foydalanildi. Murabbiylar va futbolchilar bilan o'tkazilgan suhbatlar orqali innovatsion metodlarga bo'lgan munosabat, ularning amaliy ahamiyati, afzalliklari va cheklovlari yuzasidan fikrlar yig'ildi. So'rovnoma savollari futbolchilarning mashg'ulotlarga qiziqishi, motivatsiyasi, o'z-o'zini nazorat qilish darajasi, videoanaliz va interfaol usullardan foydalanishga bo'lgan munosabatini aniqlashga qaratildi. Mazkur metodlar yordamida sifat ko'rsatkichlari bilan bir qatorda subyektiv baholar ham umumlashtirildi. Bu esa tadqiqot natijalarining ishonchligini oshirishga xizmat qildi.

Shuningdek, pedagogik tajriba metodi asosida innovatsion pedagogik texnologiyalarni mashg'ulot jarayoniga joriy etish va uning natijalarini baholash ishlari olib borildi. Tajriba davomida mashg'ulotlarga video tahlil, kichik guruhlarda ishlash, vaziyatli topshiriqlar, modul asosidagi mashq bloklari va individual rivojlanish xaritalari kiritildi. Ushbu jarayonda futbolchilarning texnik harakatlari, taktik fikrlashi, mashg'ulot intizomi va faol ishtiroki muntazam monitoring qilindi. Olingan natijalarni umumlashtirishda qiyosiy tahlil, tavsiflash, pedagogik interpretatsiya va umumlashtirish metodlari qo'llanildi. Natijada innovatsion pedagogik texnologiyalar futbolchilarni tayyorlash jarayonida samarali vosita ekanligi metodik jihatdan asoslash uchun zarur ilmiy dalillar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash mashg'ulot samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatdi. Ayniqsa, mashg'ulotlar tarkibiga interfaol metodlar, videoanaliz, modulli topshiriqlar va individuallashtirilgan yondashuv kiritilganda, futbolchilarning o'quv-mashg'ulot jarayonidagi faolligi kuchaydi. An'anaviy mashg'ulotlarda sportchi ko'proq murabbiy ko'rsatmalarini bajaruvchi subyekt sifatida namoyon bo'lsa, innovatsion yondashuv asosidagi mashg'ulotlarda u faol tahlil qiluvchi, mustaqil qaror qabul qiluvchi va o'z xatolarini anglaydigan ishtirokchiga aylandi. Bu holat futbolchilarning mashg'ulotga bo'lgan mas'uliyatini oshirish bilan bir qatorda, ularning ichki motivatsiyasini ham mustahkamladi.

Natijalarda, ayniqsa, videoanaliz texnologiyasining samarali ta'siri yaqqol namoyon bo'ldi. Futbolchilar o'z harakatlarini qayta ko'rib chiqish orqali texnik xatolarini aniqroq tushunishga, o'yin davomida yo'l qo'ygan pozitsion kamchiliklarini tahlil qilishga va keyingi mashg'ulotlarda ularni bartaraf etishga muvaffaq bo'ldilar. Bu jarayon o'yinchilarda refleksiv fikrlash ko'nikmasini shakllantirdi. O'z faoliyatiga tanqidiy nazar bilan qarash, xatodan to'g'ri xulosa chiqarish va amaliy tuzatishlar kiritish imkoniyati tayyorgarlik sifatining oshishiga olib keldi. Ayniqsa, texnik elementlarni takomillashtirishda videoanaliz an'anaviy og'zaki tushuntirishga nisbatan samaraliroq ekani kuzatildi.

Interfaol metodlar va vaziyatli mashqlarni qo'llash futbolchilarning taktik tafakkurini rivojlantirishda muhim natijalarni berdi. Kichik guruhlarda ishlash, muammoli o'yin vaziyatlarini hal qilish, o'yin modellarini tahlil qilish va turli taktik ssenariylarni ishlab chiqish orqali futbolchilarning vaziyatni tez anglash hamda mos qaror qabul qilish qobiliyati rivojlandi. Mashg'ulotlarda ishtirokchilarning o'zaro fikr almashuvi kuchaydi, bu esa jamoaviy harakatlarni muvofiqlashtirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Natijada futbolchilarda nafaqat individual mahorat, balki jamoaviy taktik uyg'unlik ham yaxshilandi.

Individuallashtirilgan mashg'ulot topshiriqlari futbolchilarning shaxsiy imkoniyatlarini yanada to'liq namoyon etishga xizmat qildi. Har bir sportchining jismoniy tayyorgarligi, texnik saviyasi, psixologik barqarorligi va o'zlashtirish sur'ati bir xil bo'lmagani sababli tabaqalashtirilgan yondashuv yuqori samara berdi. Kuchliroq futbolchilar uchun murakkabroq topshiriqlar, ayrim ko'nikmalari sustroq rivojlangan sportchilar uchun esa

maqsadli mashqlar qo'llanilganda, o'zlashtirish sifati oshdi. Bu esa umumiy guruh natijalarida ham ijobiy aks etdi. Futbolchilar orasidagi individual farqlarni hisobga olish mashg'ulot jarayonini yanada adolatli, samarali va maqsadga yo'naltirilgan holga keltirdi.

Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlarda murabbiy va futbolchi o'rtasidagi pedagogik hamkorlikning kuchaygani aniqlandi. Murabbiy ko'proq nazorat qiluvchi emas, balki yo'naltiruvchi, tahlilga undovchi va motivatsion qo'llab-quvvatlovchi subyekt sifatida maydonga chiqdi. Bu esa mashg'ulot muhitining ijobiyliklariga, sportchilarning erkin fikr bildirishiga va o'z ustida ishlashga bo'lgan ehtiyojining ortishiga olib keldi. Umuman, tadqiqot natijalari innovatsion pedagogik texnologiyalar futbolchilarni tayyorlash jarayonining sifat ko'rsatkichlarini yaxshilash, mashg'ulot natijadorligini oshirish va zamonaviy sport ta'limi talablariga javob beradigan tayyorgarlik modelini shakllantirishda muhim omil ekanini tasdiqladi.

Tadqiqot davomida olingan natijalar futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash zamonaviy sport ta'limining muhim yo'nalishlaridan biri ekanini ko'rsatdi. An'anaviy mashg'ulot tizimi ko'proq takrorlash, ko'rsatma berish va nazorat qilishga asoslangan bo'lsa, innovatsion yondashuv sportchini faol ishtirokchi, tahlil qiluvchi va mustaqil qaror qabul qiluvchi subyekt sifatida shakllantiradi. Bu esa futbol tayyorgarligi mazmunini kengaytirib, unda nafaqat jismoniy va texnik tayyorgarlik, balki intellektual, kommunikativ va refleksiv kompetensiyalarni ham rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar sport ta'limi samaradorligini oshirishda konseptual ahamiyat kasb etadi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, interfaol metodlar futbolchilarda o'quv-mashg'ulot jarayoniga nisbatan qiziqish va mas'uliyat hissini sezilarli darajada kuchaytiradi. Ayniqsa, o'yin vaziyatlarini modellashtirish, guruhli muhokama, muammoli topshiriqlar va rolli faoliyatlar futbolchilarning taktik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu holat futbolning zamonaviy talablari bilan to'liq uyg'unlashadi, chunki real o'yin sharoitida muvaffaqiyat ko'p jihatdan sportchining vaziyatni tez anglash, hamkorlar harakatini to'g'ri baholash va qisqa muddat ichida maqbul qaror qabul qilish qobiliyatiga bog'liq bo'ladi. Demak, innovatsion pedagogik texnologiyalar futbolchining amaliy tayyorgarligini nazariy bilim bilan integratsiyalash imkonini beradi.

Videoanaliz va axborot-kommunikatsiya vositalarining qo'llanilishi ham muhim pedagogik natijalarni yuzaga chiqardi. Ushbu vositalar futbolchilarning o'z faoliyatini ko'rish, tahlil qilish va xatolarini mustaqil aniqlash imkonini yaratadi. Mazkur jarayon refleksiya mexanizmini faollashtiradi, bu esa o'qitishning samaradorligini oshiruvchi asosiy omillardan biridir. Chunki futbolchi murabbiy aytgan kamchilikni faqat eshitibgina qolmay, uni ko'rib, anglab va o'z faoliyati bilan bog'lab qabul qiladi. Natijada bilim va ko'nikmalar yuzaki emas, balki ongli ravishda o'zlashtiriladi. Shu bois videoanalizni oddiy texnik vosita emas, balki pedagogik ta'sir kuchiga ega didaktik instrument sifatida baholash mumkin.

Shu bilan birga, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Avvalo, barcha murabbiylarda zamonaviy pedagogik va raqamli kompetensiyalar yetarli darajada shakllanmagan bo'lishi mumkin. Ba'zi hollarda mashg'ulotlarni innovatsion asosda tashkil etish uchun zarur texnik vositalar, dasturiy ta'minot yoki metodik materiallar yetishmasligi kuzatiladi. Bundan tashqari, an'anaviy ishlash uslubiga o'rganib qolgan ayrim murabbiylar va sportchilarda yangicha metodlarga nisbatan ehtiyotkorlik yoki ichki qarshilik paydo bo'lishi mumkin. Shuning uchun innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etish faqat vositalarni qo'llash bilangina emas, balki murabbiylarning metodik tayyorgarligini oshirish, ularni qayta tayyorlash va sport ta'limi muassasalarida tegishli pedagogik muhit yaratish bilan uzviy bog'liqdir.

Umuman olganda, muhokama natijalari futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash uzoq muddatli strategik ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Ular mashg'ulot samaradorligini oshirish, o'yinchilarning individual salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish, jamoaviy faoliyat sifatini yaxshilash va sport ta'limini zamonaviylashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, pedagogik oliy ta'lim muassasalarida sport yo'nalishida tahsil olayotgan bo'lajak mutaxassislar uchun bunday yondashuvlarning nazariy va amaliy asoslarini chuqur o'rgatish zarur. Chunki kelajakdagi murabbiy va pedagoglarning innovatsion fikrlashi futbolchilar tayyorgarligining sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishini ta'minlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash masalasi zamonaviy sport pedagogikasining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadi, futbol tayyorgarligini faqat an'anaviy mashqlar tizimi asosida tashkil etish bugungi kun talablari uchun yetarli emas. Zamonaviy futbol yuqori intensivlik, tezkor fikrlash, taktik moslashuvchanlik, jamoaviy uyg'unlik va individual mas'uliyatni talab qilgani sababli mashg'ulot jarayonini ham yangicha pedagogik mazmun bilan boyitish zarur. Shu nuqtai nazardan innovatsion pedagogik texnologiyalar futbolchilar tayyorgarligini takomillashtirishning samarali vositasi sifatida muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Maqolada tahlil qilingan yondashuvlar asosida aytish mumkinki, innovatsion pedagogik texnologiyalar mashg'ulot jarayonida sportchining o'rni va faolligini tubdan o'zgartiradi. Futbolchi endilikda faqat ko'rsatmalarni bajaruvchi subyekt emas, balki o'z faoliyatini anglaydigan, tahlil qiladigan, xatolar ustida ishlaydigan va mustaqil qaror qabul qila oladigan faol ishtirokchiga aylanadi. Bu esa o'quv-mashg'ulot jarayonining natijadorligini oshirish bilan birga, futbolchining shaxsiy va kasbiy sifatlarini ham rivojlantiradi. Ayniqsa, interfaol metodlar, modulli ta'lim, videoanaliz, raqamli monitoring va individual yondashuv kabi texnologiyalar futbolchilarning texnik, taktik va psixologik tayyorgarligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalar murabbiy faoliyatining mazmunini ham boyitadi. Murabbiy faqat nazorat qiluvchi yoki mashq topshiruvchi emas, balki o'quv jarayonini ilmiy asosda loyihalovchi, tahliliy fikrlashni shakllantiruvchi, motivatsiyani boshqaruvchi va shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlovchi pedagogik yetakchiga aylanadi. Bu esa murabbiy va futbolchi o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni kuchaytirib, mashg'ulot jarayonida sog'lom pedagogik muhitni shakllantiradi. Natijada futbolchilar mashg'ulotlarga ongli yondashadi, o'z natijalariga mas'uliyat bilan qaraydi va sport faoliyatida barqaror o'sishga erishadi.

Xulosa sifatida ta'kidlash joizki, futbolchilarni tayyorlashda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish sport ta'limini zamonaviylashtirish, uning samaradorligini oshirish va xalqaro talablar darajasiga olib chiqish uchun zarurdir. Mazkur texnologiyalar futbolchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish, mashg'ulotlarni ilmiy asosda rejalashtirish, o'yin jarayoniga yaqinlashtirilgan ta'limiy vaziyatlarni yaratish va o'zlashtirish sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois sport yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak murabbiylarni innovatsion pedagogik texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash, ularning metodik kompetentligini rivojlantirish va amaliy mashg'ulotlarda zamonaviy yondashuvlarni keng qo'llash muhim vazifa hisoblanadi.

Kelgusida futbolchilar tayyorgarligida innovatsion pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlarini yanada kengroq o'rganish, ularni yosh xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va musobaqa faoliyati bilan bog'liq holda differensial qo'llash bo'yicha ilmiy tavsiyalar ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt asosidagi tahliliy dasturlar, virtual modellashtirish va individual o'quv-marshrutlarini joriy etish sport pedagogikasining istiqbolli yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi. Demak, innovatsion pedagogik texnologiyalar futbolchilarni tayyorlash tizimining sifatini oshirish, sport natijadorligini mustahkamlash va pedagogik ta'sirchanlikni kuchaytirishda muhim strategik omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Tajibaev, S., Allamuratov, S., Erhan, B., Ismoilov, T., Tursunov, K., & Kuchkarov, F. (2024). Methodology of Assessment of Athletes' Jumping Skills Using Electronic Equipment.
2. Турсунов, Х. (2024). Роль активного замаха рук, головы и туловища снизу-вверх в обеспечении высоты вертикального прыжка с места у волейболистов. *Sport ilm-fanining dolzarb muammolari*, 1(2), 61-64.
3. Турсунов, Х. (2024). Талабалар спортида муаммолар ва назарий-услубий таҳлил қилиш. *ВЕСТНИК Физической культуры и спорта*, 1(6), 19-27.
4. Madinabonu, J. (2025). A comprehensive exploration of mobile application types in education and their contribution to effective learning. *Образование, наука и инновационные идеи в мире*, 82(5), 161-174.
5. Madinabonu, J. (2025). Practical strategies for integrating mobile apps into English language teaching. *Образование, наука и инновационные идеи в мире*, 82(5), 175-184.
6. Supieva, B. (2022). Improving the methodology of students' use of internet technology in the process of professional development. *Ilm sarchashmalari*, 1(2), 152-154.
7. Supieva, B. (2021). Improving the skills of employees from the state language. *Conference*, 1(1), 4-7.
8. Орзикулова, Ч. (2023). Роль эмоциональных переживаний в улучшении самоотношения подростка. *Вестник интегративной психологии*, 1(2), 263-268.
9. Orziqulova, C. R. (2023). The psychological impact of emotional states and anthropometric measurements on self-perception. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 11(10), 805-810.
10. Bekchanova, X. J. (2025). A comparative study of structural and semantic features in English and Uzbek: perspectives from modern comparative linguistics. *Sciental Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 3(11), 7-10.
11. Bekchanova, X. J. (2024). Stativlikni ifodalovchi fe'llar. *Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali*, 4(1), 387-389.
12. Azamatovna, N. S. (2024). Developing critical thinking skills through English language learning. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 2(12), 349-350.
13. Azamatovna, N. S. (2024). The role of medical English in modern healthcare. *Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing*, 2(11), 160-162.
14. Qizi, A. A. K. P. (2023). O'zbek va turk tillarida antroponimlarning motivlanish asoslari (hayvonlar bilan bog'liq kishi ismlari misolida). *Science and Innovation*, 2(Special Issue 5), 153-156.
15. Avezova, A. K. (2025). Teaching Uzbek as a foreign language to medical students in Uzbekistan. *Volume*, 3, 229-232.
16. Turumbetova, Z. Y. (2022). Integrative approach to higher education as a pedagogical problem. *Интеграция науки, общества, производства и промышленности: проблемы и возможности*, 1(1), 51-55.
17. УЗБЕКИСТАН, С. О. Р. (2022). Каракалпакский государственный университет, кафедра педагогики и психологии, 3. Ю. Турумбетова.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.